

10

FAKTA PAKOLAISISTA

Pakolaiset, turvapaikanhakijat ja siirtolaisuus ovat viime vuosina nousseet kuumaksi puheenaiheeksi poliittisessa ja julkisessa keskustelussa. Tähän aiheeseen liittyy kuitenkin liian usein huhuja, eikä faktoja. YK:n pakolaisjärjestö UNHCR esittää 10 tärkeää faktaa pakolaisista, jotta keskustelu voi perustua tosiseikkoihin.

1 1 % ihmiskunnasta on joutunut siirtolaiseksi

Maailmanlaajuisesti pakkosiirtolaisuus on ennätyslukemissaan, kun konfliktit pitkittyvät ja niiden syyt käyvät yhä monimutkaisemmiksi. Vuoden 2019 lopulla 79,5 miljoonaa ihmistä joutui jättämään kotiseutunsa vainojen, konfliktien, väkivallan ja ihmisoikeusrikkomusten vuoksi. Luku on lähes kaksinkertaistunut viimeisen vuosikymmenen aikana, mikä tarkoittaa, että nykyään maailman ihmisistä joka 97:s on joutunut jättämään kotinsa.

Lähde: UNHCR Global Trends 2019

2 Kaksi kolmasosaa kaikista pakolaisista tulee vain viidestä eri maasta

Kaikkiaan yli kaksi kolmasosaa maailman pakolaisista, 68 %, tulee vain viidestä maasta. Syyrian pakolaisten osuus maailman pakolaisväestöstä on edelleen maailman suurin: 6,6 miljoonaa ihmistä. Seuraavaksi sijoittuvat Venezuela (3,7 miljoonaa), Afganistan (2,7 miljoonaa), Etelä-Sudan (2,2 miljoonaa) ja Myanmar (1,1 miljoonaa).

Lähde: UNHCR Global Trends 2019

3 Kolme neljästä pakolaisesta asuu kotimaansa naapurivaltiossa

73 % pakolaisista ovat siirtyneet oman kotimaansa naapurimaihin. Niihin kuuluu eräitä maailman köyhimpiä ja vähiten kehittyneitä maita. Lisäksi suurin osa siirtymään joutuneista (80 %) asuu maissa, joissa on akuutti pula ruoasta ja joissa kärsitään aliravitsemuksesta, ja monia näistä maista uhkaavat myös ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit. Vain 17 % maailman pakolaisista on sijoitettu korkean tulotason maihin.

Lähde: UNHCR Global Trends 2019

4 Miljoonat ihmiset ovat siirtolaisina omissa kotimaissaan

Kotimaastaan paenneita pakolaisia on 26 miljoonaa, kun taas kotimaansa sisällä paenneita ihmisiä on 45,7 miljoonaa. Vaikka nämä ihmiset eivät olisikaan ylittäneet valtion rajaa, heidän humanitääriin hätänsä sekä tarve suojelulle ovat usein samankaltaisia kuin rajat ylittäneillä pakolaisilla. Eniten oman maan sisällä pakkosiirtoon joutuneita on Kolumbiassa, Syyriassa ja Kongon demokraattisessa tasavallassa.

Lähde: UNHCR Global Trends 2019

5 Eurooppaan saapuvien pakolaisten määrä on vähentynyt merkittävästi

Välimeren yli Eurooppaan saapuneiden pakolaisten ja maahanmuuttajien määrä on vähentynyt huomattavasti. Vuonna 2019 Eurooppaan saapui yhteensä 123 700 ihmistä, kun vastaava luku vuonna 2015 oli noin miljoona. Suurin osa heistä oli Afganistanin, Syyrian tai Marokon kansalaisia. Arviolta 1 336 ihmistä menetti henkensä vuonna 2019 yrittäessään ylittää Välimeren.

Lähde: UNHCR Factsheet, Refugee and Migrant Arrivals to Europe (2019)

6 Kolme neljästä pakolaisesta joutuu elämään pitkittyneissä kriiseissä

Arviolta 77 %:lle maailman pakolaisille, eli lähes 16 miljoonalle, tilanne on muuttunut pitkäaikaiseksi. Vuoden 2019 lopussa rekisteröitiin yhteensä 51 pitkittyntä pakolaistilannetta, joissa vähintään 25 000 pakolaista on pysynyt viisi peräkkäistä vuotta samassa isäntämaassa. Yksi esimerkki on afgaanien pakolaistilanne, joka jatkuu nyt jo viidettä vuosikymmentä.

Lähde: UNHCR Global Trends 2019

7 Yli 95 % kiintiöpaikka tarpeista jää saavuttamatta

Koska haavoittuvassa asemassa olevien pakolaisten määrä kasvaa, pakolaiskiintiö paikkojen tarve on kiireellinen. UNHCR arvioi vuonna 2020, että 1,4 miljoonaa pakolaista tarvitsee kiintiöpaikan, koska heidän ei ole mahdollista saada riittävää suojelua nykyisessä isäntämaassaan. Kuitenkin vain 107 800 pakolaista sai kiintiöpaikan 26:sta maasta vuonna 2019.

Lähde: UNHCR Global Trends 2019, UNHCR Global Resettlement Needs 2020

8 40 % maailman pakkosiirtolaisista on lapsia

Maailmanlaajuisesti arviolta 30–34 miljoonaa alle 18-vuotiasta lasta ja nuorta on joutunut jättämään kotinsa. Joissakin pakolaiskriisien maissa, kuten Afganistanissa, Kongon demokraattisessa tasavallassa ja Burkina Fasossa, lapset muodostavat jopa 60 % pakkosiirtoon joutuneesta väestöstä. Vuonna 2019 ainakin 153 300 lasta rekisteröitiin ilman huoltajaa olevaksi tai perheestään eroon joutuneeksi, mikä teki heidät erityisen alttiiksi hyväksikäytölle.

Lähde: UNHCR Global Trends 2019

9 Suurin osa pakolaisista asuu kaupunkialueilla, eikä leireillä

Yli puolet maailman pakkosiirtolaisista asuu kaupungeissa ja urbaaneilla alueilla. Esimerkiksi 90 % Syyrian pakolaisista ja useimmat venezuelalaiset pakolaiset on sijoitettu kaupunkialueille, ja heidän on usein vaikeaa hankkia toimeentulonsa. Vaikka leirit ovat tarkoitettu vain tilapäiseksi ratkaisuksi hätätilanteissa, monet pakolaiset päätyvät kuitenkin asumaan vuosikymmeniä hätämajoituksessa eri puolilla maailmaa, koska muita vaihtoehtoja ei ole.

Lähde: UNHCR Global Trends 2019

10 Turvapaikan hakeminen ei ole koskaan rikos

Oman maansa suojelun menettäneiden oikeus hakea turvapaikkaa toisesta maasta on kirjattu Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 14 artiklaan. Pakolaissopimus on ensimmäinen sopimus, joka muunsi ihmisoikeusjulistukseen kirjatut ideallit laillisesti sitoviksi velvoitteiksi. Siten turvapaikan hakeminen ei ole koskaan rikos, vaikka henkilö olisi tullut maahan laittomasti.

Lähde: Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus